

Bestraling bij longtumoren

Van je arts heb je vernomen dat een bestraling noodzakelijk is in het kader van je behandeling voor longtumoren.

In deze brochure vind je een aantal **nuttige adviezen** die je kunnen helpen om problemen te voorkomen of bepaalde ongemakken te beperken. Eventueel wordt deze **radiotherapie gecombineerd met chemotherapie** om de kankercellen gevoeliger te maken aan de bestralingen. Meer informatie hierover zal je bekomen via de behandelende oncoloog. Wens je meer uitleg of heb je specifieke vragen, aarzel dan niet om je arts of verpleegkundige hierover aan te spreken. Ze zullen je graag helpen.

Longkanker ontstaat wanneer kwaadaardige gezwellen of tumoren zich vormen in de longen. Deze gezwellen kunnen zich makkelijk naar andere lichaamsdelen verspreiden. Longkanker is de op één na meest voorkomende kanker in België bij mannen, en de derde kanker bij vrouwen.

Er zijn **verschillende soorten longkanker**. De verschillende soorten longkanker ontstaan op verschillende manieren en worden ook op verschillende manieren behandeld.

Er zijn twee hoofdgroepen:

Niet-kleincellige longkanker: Dit is de meest voorkomende variant van longkanker. Niet-kleincellige longkanker groeit relatief langzaam.

Kleincellige longkanker: Ongeveer 10-15 % van de mensen met longkanker heeft kleincellige longkanker. Bij deze soort kunnen de kankercellen zich veel sneller delen dan bij niet-kleincellige longkanker.

Bij de **behandeling** van longkanker wordt er **afhankelijk van het stadium** van de longkanker gekozen tussen verschillende opties. Indien bestraling een optie is en hiervoor gekozen wordt, kan deze eventueel ook nog gecombineerd worden met immuuntherapie en/of chemotherapie.

Acute en late effecten

Mogelijke acute effecten van het lichaam op de bestralingsbehandeling

Bestraling werkt alleen in het gebied van het lichaam dat bestraald wordt. Afhankelijk van de plaats die bestraald wordt, kunnen lokaal bijwerkingen optreden. Sommige mensen hebben veel last van bijwerkingen, anderen merken er weinig van. De ernst van eventuele bijwerkingen heeft niets te maken met het resultaat van de behandeling. Als je geen bijwerkingen hebt, betekent dit niet dat de bestraling geen resultaat heeft. Acute bijwerkingen ontstaan tijdens de bestralingen en genezen nadat de bestralingen afgerond zijn. Dit kan wel enkele weken duren.

Huidreacties

Uitwendige stralen gaan onvermijdelijk eerst door de huid alvorens het te bestralen doelvolume in het lichaam te bereiken. Door de behandeling kan de huid droger en gevoeliger worden. De bestraalde huid kan gaan jeuken. Huidreacties ontstaan gewoonlijk rond de 3^e week van de behandeling. Daarna kunnen ze geleidelijk toenemen. De huid verkleurt meestal licht- tot soms donkerrood. Soms kunnen er gevoelige plaatsen ontstaan, met eventueel blaasjes en open wondjes. Alle reacties van de huid kunnen pijnlijk zijn, bijvoorbeeld bij aanraking door kleding. De huid begint zich weer te herstellen 2 à 3 weken na de laatste bestraling.

De mate waarin de huid reageert, hangt af van een aantal factoren zoals het type straling, de toegediende dosis, het feit of je al dan niet chemotherapie krijgt, en de exacte plaats van de bestraling. Meestal geeft een bestraling van de longen relatief weinig huidtoxiciteit.

AANBEVELINGEN:

Deze aanbevelingen gelden enkel voor de plaatsen waar je bestraald wordt. Het is noodzakelijk de rest van je lichaam op dezelfde manier te verzorgen.

Het is aangewezen onderstaande aanbevelingen na de behandeling te blijven toepassen tot de huid volledig hersteld is.

- Smeer de huid in met een vocht inbrengende crème. Op de simulatie krijg je eventueel Flamigel[®] mee. Ook bij jeuk of een erg droge huid kan je deze crème gebruiken. Wij raden aan om de crème al vanaf de eerste dag te van de bestraling tot maximaal tweemaal per dag aan te brengen op de bestraalde huid. De crème is aangenaam in gebruik, absorbeert snel en veroorzaakt geen vetvlekken.
- Geef de voorkeur aan een douche in plaats van een bad.
- Gebruik liever lauw dan warm water bij het wassen. Warm water maakt de huid namelijk droger.
- Kies een vocht inbrengende zeep met een neutrale pH.
- Vermijd krabben of wrijven bij een branderig of jeukend gevoel.
- Vermijd kleding die schuurt of knelt. Draag liefst katoenen kleding als deze rechtstreeks in contact komt met de bestraalde huid.
- Ga niet in de zon met de bestraalde huid tijdens de hele behandeling en gebruik tot een paar maanden na de behandeling zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor.

Ontsteking van de slijmvliezen van de slokdarm

Bestraling irriteert de slijmvliezen van de slokdarm waardoor een ontsteking (zgn. oesofagitis) kan optreden. Hierdoor kan je moeite of pijn krijgen bij het slikken, (zgn. dysfagie). Dit is een tijdelijk fenomeen dat typisch begint in de 2^e of 3^e week na start van de bestraling en kan aanhouden tot enkele weken na het stoppen van de bestraling. Frequentie en ernst hangen voornamelijk af van het bestraalde volume en de toegediende dosis.

De gelijktijdige toediening van chemotherapie geeft meestal meer kans op dergelijke klachten. Verwittig je arts of verpleegkundige tijdig wanneer je hinder begint te ondervinden.

AANBEVELINGEN:

- Als je last hebt met slikken, kan je een lichte pijnstiller nemen (Dafalgan[®], Perdolan[®],...).
- Om lokaal de pijn te verzachten, kan je vóór het eten een soeplepel Syngel[®] innemen (op voorschrift van je arts).
- Tijdens de behandeling is een energie- en eiwitrijke voeding aangewezen, met kleine frequente maaltijden. Pas indien nodig de consistentie aan. Bespreek met de diëtiste welke voeding het meest aangewezen is in functie van de klachten door de bestraling.

Prikkelhoest

Onvermijdelijk ligt een deel van de longen in het bestralingsveld. Bestraling irriteert de cellen, waardoor men last kan krijgen van hoesten. Die hoest kan zowel droog zijn als gepaard gaan met slijm en fluimen. Als je al voor de bestraling hoestte, is het mogelijk dat je tijdens de behandeling nog meer last krijgt van hoesten.

AANBEVELINGEN:

- Zorg voor zo weinig mogelijk stof in de omgeving dat de luchtwegen kan prikkelen, m.a.w. vermijd spuitbussen zoals haarsprays, deodorants, luchtverfrissers, enz.
- Stop met roken en vraag ook aan de mensen in de omgeving om niet meer te roken.
- Vermijd het gebruik van poeders zoals make-up, talkpoeder, enz.

Acute en late effecten

Vermoeidheid

De mate waarin patiënten vermoeidheidsklachten hebben varieert en hangt af van de duur en het type behandeling. Meestal spreekt men van een algemene vermoeidheid die in het begin van de behandeling af en toe aanwezig kan zijn en toeneemt naar het einde van de behandeling. De vermoeidheid kan nog enkele weken na stop van de bestralingen aanslepen. Het belangrijkste is dat je naar je lichaam luistert en zo nodig bijvoorbeeld een middagpauze inlast. Probeer een normaal dagritme aan te houden, indien dit enigszins mogelijk is.

Mogelijke late effecten van het lichaam op de bestralingsbehandeling

Buiten deze bijwerkingen die tijdens en kort na de bestraling optreden, kunnen bestralingen ook bijwerkingen hebben die pas maanden tot jaren later duidelijk worden. Deze hebben veel minder de neiging over te gaan. Je kan dit zien als een soort van littekenvorming. De meeste aandacht gaat naar de eventuele bijwerkingen op de longen en het ruggenmerg.

Huid

De huid kan wat donkerder van kleur worden en het vetweefsel kan wat vaster aanvoelen.

Slokdarm

De motiliteit van de slokdarm kan na bestraling langdurig verminderd zijn, waarvoor eventueel medicatie kan worden opgestart. Het kan gebeuren dat de slokdarm wat nauwer wordt en opgerekt moet worden.

Longen

Er bestaat een kleine kans op radio-pneumonitis. Dit uit zich meestal in een droge hoest die aanleiding kan geven tot kortademigheid. Er treedt hierbij geen koorts op. Contacteer je behandelende arts indien deze klachten worden ervaren. Dit is in principe tijdelijk en wordt behandeld met corticosteroïden onder de vorm van een inhalator (puffer) of tabletjes.

Secundaire tumoren

Elke bestraling brengt een beperkt risico op secundaire tumoren in het bestraalde gebied met zich mee. Dit uit zich pas na meerdere jaren en is vooral van belang bij jongere personen.

Sowieso weegt dit theoretisch risico niet op tegen de noodzaak van behandeling van de huidige ziekte.

Extra aandachtspunten

- Bestraling kan ernstige gezondheidsschade toebrengen aan een foetus. Daarom mag je zeker niet zwanger zijn of worden tijdens de bestralingsbehandeling. Breng de arts onmiddellijk op de hoogte bij een mogelijke zwangerschap, ook als deze nog niet bevestigd is.
- Breng ons op de hoogte als je een pacemaker / defibrillator / neurostimulator of een ander elektronisch apparaat in het lichaam draagt. Enerzijds kunnen door de bestralingsapparatuur elektromagnetische storingssignalen verzonden worden die kunnen interfereren met het elektronisch apparaat in het lichaam. Anderzijds kan het apparaat schade oplopen als gevolg van de sterke energierijke straling.

Heb je nog vragen?

Neem dan contact op met de afdeling radiotherapie van het Iridium Netwerk:
+32 3 443 37 37 • secretariaat@iridiumnetwerk.be • www.iridiumnetwerk.be

Iridium Netwerk vzw • Oosterveldlaan 22 • 2610 Antwerpen • BE 0885.546.553 • RPR Antwerpen
AZ Klina • AZ Monica • AZ Rivierenland • AZ Voorkepen • GZA Ziekenhuizen • UZA • Vitaz • ZNA

Deze brochure/folder werd met zorg samengesteld en is zuiver informatief van aard. Aangezien de medische wetenschap zeer snel evolueert, kunnen geen garanties worden geboden m.b.t. de volledigheid van de inhoud van deze brochure/folder. De informatie in deze brochure/folder is algemeen van aard en dient te worden begrepen als aanvulling op de specifieke (mondelijke) informatie van de behandelend arts. De medische praktijk is geen exacte wetenschap, zodat een opsomming van mogelijke complicaties in deze brochure/folder nooit volledig kan zijn. Door de arts kan geen verbintenis worden aangegaan over het uiteindelijke resultaat van de beschreven behandeling.